

Утенкова Оксана Андріївна

магістрант МЕВ

Гузе Станіслава Костянтинівна

магістрант МЕВ

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

м. Харків

Науковий керівник: Черепанова Вікторія Олександрівна, к.е.н., професор

МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇН

Дослідження моделей та методів міжнародного економічного розвитку країн має велику актуальність в сучасному світі з огляду на динамічні зміни у глобальній економіці та постійну конкуренцію між країнами за економічними ресурсами та ринками [1-13]. Зростання міжнародної торгівлі, інвестицій та міграції створює потребу в аналізі та розумінні взаємозв'язків між економіками різних країн. Країни стикаються з різноманітними економічними викликами, такими як зміна клімату, демографічні зміни, технологічні інновації та геополітичні конфлікти, що вимагають нових моделей та стратегій розвитку [1, 3, 7]. Розвиток регіональних економічних блоків, таких як Європейський Союз або Азіатсько-Тихоокеанський регіон, створює нові можливості та виклики для країн-учасниць. Зростаюча увага до сталого розвитку та впливу економічної діяльності на навколишнє середовище вимагає розробки нових моделей, які враховують екологічні аспекти [2, 4, 9]. Поява економічних криз, таких як фінансова криза 2008 року або криза COVID-19, підкреслює потребу в аналізі та прогнозуванні розвитку економік та реагуванні на потенційні кризові ситуації [5, 8, 11]. Отже, дослідження моделей міжнародного економічного розвитку країн має важливе значення для розуміння сучасних тенденцій та викликів у глобальній економіці та розробки стратегій для сталого та інклюзивного розвитку.

Міжнародний економічний розвиток країн - це складний процес, який охоплює різні стратегії та моделі для досягнення стійкого економічного зростання і підвищення добробуту націй. Міжнародний економічний розвиток країн може бути реалізований через різні стратегії та моделі, які враховують особливості економічного потенціалу, політичний контекст, соціокультурні аспекти та інші фактори [12, 13]. Автором сформовано кілька базових стратегій та моделей, які можуть бути застосовані для сприяння міжнародному економічному розвитку країн. Розглянемо їх більш детально.

1. Експортно-орієнтована стратегія. Ця стратегія передбачає активний розвиток експорту товарів і послуг як основного джерела економічного зростання. Країни, що використовують цю стратегію, зазвичай спеціалізуються на виробництві товарів або послуг, які мають конкурентоспроможні переваги на міжнародних ринках і активно розвивають зовнішню торгівлю. Для успішної реалізації цієї стратегії важливо мати відкритий та конкурентний експортний режим, ефективну інфраструктуру та підтримку для підприємств, а також на підтримку експортних галузей через субсидії та інші заходи.

*Актуальні питання сучасної економічної науки: збірник матеріалів
VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (15 травня 2024 р.)*

2. *Імпортозаміщувальна стратегія.* Ця модель передбачає стимулювання виробництва власних товарів і послуг замість їх імпорту з метою зменшення залежності від зовнішніх постачальників і підвищення виробництва у власній країні. Країни, які застосовують цю стратегію, дотримуються політики тарифів і обмежень щодо імпорту, що має на меті заохочення внутрішнього виробництва і сприяння створенню робочих місць у власній країні, стимулюють внутрішнє виробництво через тарифи, мита або інші заходи, які роблять імпорт дорожчим.

3. *Стратегія промислової диверсифікації і модернізації.* Ця стратегія передбачає розвиток різноманітних галузей економіки для забезпечення більшої стабільності та стійкості економічного розвитку, перехід від сировинно-орієнтованого експорту до виробництва більш високотехнологічних товарів і послуг. Країни, що застосовують цю стратегію, намагаються розширювати свої промислові сектори, включаючи виробництво, технології, туризм, послуги тощо. Вони розвивають власну науково-технічну базу і стимулюють створення інноваційної продукції для експорту. Це допомагає зменшити залежність від окремих галузей і забезпечує більш рівномірний розвиток економіки.

4. *Інвестиційна стратегія.* Ця стратегія передбачає активне залучення іноземних інвестицій для стимулювання економічного розвитку. Країни намагаються створити сприятливі умови для іноземних інвесторів, наприклад, шляхом спрощення правил та процедур, зниження податків, створення спеціальних економічних зон тощо.

5. *Регіональна інтеграція.* Ця модель передбачає участь країн у регіональних економічних об'єднаннях, таких як зони вільної торгівлі або митного союзу. Це сприяє збільшенню обсягів торгівлі між країнами, зниженню торговельних бар'єрів і створенню нових можливостей для економічного зростання.

6. *Стратегія сталого розвитку.* Ця стратегія враховує екологічні та сталі розвиток. Вона спрямована на забезпечення економічного зростання, що мінімізує негативний вплив на довкілля та забезпечує ресурсозбережливість.

7. *Стратегія гуманітарного розвитку.* Ця стратегія акцентується на соціальному та людському розвитку країни. Вона включає в себе покращення освіти, охорони здоров'я, житлового будівництва, розвитку інфраструктури та інших аспектів, спрямованих на підвищення якості життя населення.

8. *Індустріалізаційна модель.* Ця стратегія передбачає активне стимулювання розвитку важкої промисловості та індустріальних секторів економіки. Країни, що використовують цю модель, зазвичай намагаються створити власні виробничі потужності для виробництва товарів з високою доданою вартістю.

9. *Стратегія внутрішнього споживання.* Ця модель базується на збільшенні внутрішнього споживання через підвищення рівня життя, соціальний захист та інвестиції в людський капітал. Країни, які вибирають цю модель, часто звертають увагу на розвиток соціальної інфраструктури та громадських послуг.

10. *Секторіальна стратегія розвитку.* Ця модель передбачає фокус на розвитку конкретних секторів економіки, таких як технології, туризм, сільське господарство або послуги. Країни вибирають цю стратегію залежно від своїх

природних, технологічних та людських ресурсів.

Вибір конкретної стратегії або моделі для міжнародного економічного розвитку залежить від унікальних умов і потреб кожної країни. Важливо ретельно аналізувати ситуацію, залучати експертів та робити інформовані рішення для досягнення успішного економічного розвитку. Кожна країна вибирає стратегію та модель розвитку в залежності від своїх особливостей, ресурсів, потреб та цілей. Ефективна реалізація таких стратегій вимагає належного управління, стабільності політичного середовища, інвестицій у людський капітал і реформ.

Проведене дослідження показує, що існує широкий спектр моделей, які використовуються для пояснення економічного розвитку країн, від класичних до сучасних та інтегрованих. Визначено, що інвестиції, торгівля, технологічний прогрес, політична стабільність та рівень освіти є ключовими факторами, які впливають на економічний розвиток країн. Виявлено, що ефективність різних моделей може залежати від конкретного контексту країни, її історії, культури та інституційних умов. Зрозуміло, що ефективний аналіз економічного розвитку вимагає комплексного підходу, який поєднує різні моделі та фактори в єдину систему. Враховано, що світ, який в цей час швидко змінюється, вимагає від учених та політиків гнучкості та вміння адаптувати моделі до нових реалій. Розуміння моделей міжнародного економічного розвитку є ключовим для ефективного управління економікою країн, досягнення їх цілей розвитку.

Доповідь містить огляд основних моделей та теорій, які використовуються для пояснення та прогнозування економічного розвитку країн. Вивчення моделей міжнародного економічного розвитку дозволяє розуміти фактори, що впливають на економічне зростання та просування країн у глобальній економіці.

Список використаних джерел

1. Косенко О.П., Кобелева Т.О., Долина І.В., Матросова В.О., Кобелєв В.М. Маркетингове та вартісне оцінювання інновацій та інтелектуального потенціалу в міжнародних проектах. Вісник 193 Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки). Харків : НТУ «ХПІ», 2020. № 6. С. 77– 83.

2. Pererva P.G., Kobieliieva T.O., Shaulska L.V. Entrepreneurial Risks: Essence, Classification and Management Opportunities. *Економічний журнал Одеського політехн. університету*. 2023. № 1(23). С. 43-50. URL: <https://economics.net.ua/ejoru/2023/No1/43.pdf>.

3. Кобелева Т.О. Організаційно-економічний механізм забезпечення комплаєнсбезпеки промислового підприємства: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.04. Харків, 2020. 39 с

4. Товажнянський В.Л. Антикризовий механізм сталого розвитку підприємства /Товажнянський В.Л.-Х.: Віровець А.П. : Апостроф, 2012.-703 с.

5. Шаульська Л.В., Райко Д.В., Дюжев В.Г., Долина І.В. Моніторинг комерційного потенціалу інтелектуально-інноваційних бізнес-структур // Вісник Національного технічного університету «ХПІ» (економічні науки): зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХПІ», 2022. № 4. С.72-78.